

Nota

Wellen, Beursstraat - Klinkstraat

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	<i>2</i>
2.2	<i>Waardering archeologische vindplaatsen</i>	<i>2</i>
2.3	<i>Impactbepaling.....</i>	<i>3</i>
2.4	<i>Bepalingen van de maatregelen.....</i>	<i>4</i>
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	4
2.4.2	Volledigheid van het vooronderzoek	4
3	Lijsten	6
3.1	<i>Tabellenlijst.....</i>	<i>6</i>
4	Bibliografie.....	7

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Wellen, Beursstraat - Klinkstraat
Ligging	Beursstraat, Ossenkopstraat, Startelstraat ter hoogte van perceel 183A, Klinkstraat, deelgemeente Ulbeek, gemeente Wellen, provincie Limburg
Kadaster	Gemeente Wellen, Afdeling 4, Sectie A, Percelen 93L, 524B, 39E en 344B
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2024-0276
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (ID26321) Landschappelijk bodemonderzoek (Projectcode 2024B179) Verkennd archeologisch booronderzoek (Projectcode 2024B288)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen

Actoren

Auteur	Toon De Herdt, Izabel Devriendt & Caroline Dockx
Betrokken actoren	Toon De Herdt, Benjamin Vergauwen, Izabel Devriendt en Ben Van Genechten
Betrokken derden	Niet van toepassing

Plangebied

Oppervlakte plangebied	27.301,47 m ²
Oppervlakte advieszone	5.557 m ²
Kartering gewestplan	0102 Woongebied met landelijk karakter 0900 Agrarische gebieden 0901 Landschappelijk waardevolle agrarische gebieden

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹, tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Eerst werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd binnen twee geselecteerde terreinen van het plangebied. Dit onderzoek toonde aan dat er binnen het terrein voor grondverbetering een goed bewaard bodemprofiel aanwezig was waardoor het potentieel op het aantreffen van archeologische resten hoog was. Op het terrein van het geplande bufferbekken daarentegen werden vooral alluviale afzettingen aangetroffen. Deze natte gebieden waren niet aantrekkelijk voor bewoning. Hierdoor is het potentieel op kennisvermeerdering eerder beperkt, te meer omdat de oppervlakte van dit terrein beperkt in omvang is (<1.000 m²). Verder onderzoek is op het terrein van het bufferbekken dus niet aangewezen.

Op het noordelijk deelgebied, het terrein voor grondverbetering is een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek zijn een hele reeks vondsten opgeboord (vuursteen, natuursteen, aardewerk en glazen kraal). De vuurstenen vondsten, en vermoedelijk ook de natuurstenen vondsten, wijzen op een steentijdaanwezigheid in het plangebied. Ze maken deel uit van ruimtelijk intacte, in situ vindplaatsen. Het zwaar verbrande artefact (potlid) wijst mogelijk zelfs op de aanwezigheid van een haardplaats. De bodem ter hoogte van de meeste vondsten, en bijgevolg ook de vindplaats, was vrij gaaf bewaard gebleven (ABC-bodem). Enkel in het zuiden van het plangebied lijkt de bodem te zijn afgetopt (AC-bodem). Mogelijk is op deze locatie (VAB 38) de vindplaats reeds in belangrijke mate in de bouwvoor opgenomen.

Het opgeboorde aardewerkfragment (VAB 23) en de glazen kraal (VAB 20) wijzen ook op een jongere aanwezigheid in het plangebied. De vondsten worden eerder in de romeinse tijd dan in de middeleeuwen gedateerd. Of dit wijst op een sporenvindplaats is minder duidelijk. De vondsten zijn niet in sporen aangetroffen, maar in de natuurlijke bodem. Maar aangezien booronderzoek niet geschikt is voor het opsporen en/of herkennen van sporenvindplaatsen is hier zeker nog verder onderzoek naar nodig in de vorm van proefsleuven.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Op basis van het verkennend archeologisch booronderzoek moet in het plangebied rekening gehouden worden met de aanwezigheid van een steentijdvindplaats en een vermoedelijk Romeinse vindplaats. De steentijdartefacten spreiden zich over het hele plangebied uit, de vermoedelijk Romeinse vondsten liggen daartussen.

De steentijdoccupatie bestaat hoogstwaarschijnlijk uit meerdere vindplaatsen. Of de vondsten deel uitmaken van kleine vondstclusters of grotere vindplaatsen is nog onduidelijk. De verschillende artefacten zijn bijna allemaal aangetroffen in de Bt-horizont van een ABC-bodem. Dit wijst op vrij gaaf bewaarde, ruimtelijk intacte in situ steentijdvindplaatsen. Ook de twee jongere vondsten zijn aangetroffen in de Bt-horizont van een ABC-bodem maar bevinden zich op enige afstand van elkaar. Het is onduidelijk of dit wijst op twee aparte vindplaatsen of dat ze beide deel uitmaken van een groot areaal. Aangezien booronderzoek niet geschikt is voor het opsporen en/of herkennen van sporenvindplaatsen is de relatie tot de steentijdvondsten ook moeilijk in te schatten.

2.3 Impactbepaling

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit een lijninfrastructuur bestaande uit de Beursstraat, Ossenkopstraat, Startelstraat en de Klinkstraat. Hier zal de geplande ingreep geen impact veroorzaken buiten de bestaande gabarit.

Ter hoogte van toekomstige bufferbekken, de grondverbetering en pompstations wordt rekening gehouden met enige impact op eventueel aanwezig ondergronds erfgoed. Er wordt rekening gehouden met een buffer van 20 cm.

Ter hoogte van pompstation 1 wordt gerekend op een verstoring van ongeveer 250 cm (270 cm met buffer) onder het maaiveld. Pompstation 2 reikt tot 300 cm diepte, 320 cm met buffer. Pompstation 3 ligt waar het nieuwe bufferbekken komt en gaat tot 400 cm (420 met buffer) diepte. Het bufferbekken heeft een diepte van 130 cm (150 met buffer).

Ter hoogte van de terreinverbetering wordt gerekend op een verstoring van ongeveer 30 cm onder het maaiveld met. Met een buffer van 20 cm onder de werken dient hier uit te worden gegaan van een impact van 50 cm. Na uitvoering van de landschappelijke boringen en het verkennend archeologisch booronderzoek is besloten om het terrein voor grondverbetering uit het project te halen om de archeologie in situ te kunnen behouden. De archeologische waarden op het terrein voor grondverbetering worden met andere woorden niet meer bedreigd.

Tabel 1: Impact per geplande ingreep.

Geplande werken	Oppervlakte m ²	Verstoringsdiepte cm (met buffer van 20 cm)
Vernieuwing riolering en heraanleg verharding, grachten		0
Terrein voor grondverbetering*	4.740	50
Bufferbekken en pompstation 3	817	150 (bekken); 420 (PS3)
Pompstation 1 en werkzone	109, 55	270
Pompstation 2	21	320

*Dit terrein is uit het project gehaald.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

In het zuidelijke gedeelte bleek het potentieel op kennisvermeerdering op basis van de landschappelijke boringen eerder beperkt. De oppervlakte van dit gedeelte is beperkt (<1.000 m²) en de natte omstandigheden waren niet aantrekkelijk voor bewoning.

Het noordelijk gedeelte, het terrein voor grondverbetering heeft wel een groot kennispotentieel. De verschillende afslagen en chips uit vuursteen wijzen duidelijk op een uitgebreide steentijdaanwezigheid. Ook de twee natuurstenen vondsten kunnen vermoedelijk tot deze periode gerekend worden. De bodem vertoont in grote delen van de onderzochte zone een vrij gave bodemopbouw (Bt-horizont van een ABC-bodem). Hierdoor kan worden aangenomen dat ook de vindplaatsen zelf vrij gaaf bewaard zijn gebleven en als ruimtelijk intacte, in situ vindplaatsen geïnterpreteerd mogen worden. Of de vondsten deel uitmaken van verschillende kleine vondstclusters of behoren tot een grotere vindplaats is nog onduidelijk. Bovendien is één van de vondsten verbrand wat kan wijzen op de aanwezigheid van een haardplaats. Het gebeurt dat in zo'n haardplaats naast verbrande vuurstenen artefacten ook verkoold organisch materiaal aanwezig is, wat het potentieel op kennisvermeerdering verhoogt aangezien dit kan toelaten de vindplaats absoluut te dateren aan de hand van ¹⁴C-onderzoek. En heel af en toe geeft dit organisch materiaal ook een inkijk in het voedingspatroon van de prehistorische mens. Het potentieel op kenniswinst bij verder onderzoek is dan ook groot.

Daarnaast heeft het verkennend archeologisch booronderzoek ook een aardewerkfragment en een glazen kraal opgeleverd, ook beide uit een Bt-horizont van een ABC-bodem (respectievelijk VAB 23 en 20). De kans is reëel dat deze vondsten deel uitmaken van één of meerdere vermoedelijk romeinse vindplaatsen. Er zijn echter geen sporen aangeboord, maar een booronderzoek is dan ook niet geschikt voor het opsporen en/of herkennen van sporenvindplaatsen. De relatie tussen beide typen vindplaatsen kan dan ook enkel door middel van verder onderzoek bepaald worden.

2.4.2 Volledigheid van het vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek² is verder vooronderzoek aangewezen op het noordelijk gedeelte, het terrein voor grondverbetering. In het zuidelijk gedeelte, het bufferbekken, is geen verder vooronderzoek noodzakelijk. Het kennispotentieel kon hier voldoende bepaald worden, en is laag.

Het verkennend archeologisch booronderzoek op het noordelijk terrein heeft een steentijdaanwezigheid in het plangebied vastgesteld. Verspreid over de gehele onderzochte zone zijn vuurstenen vondsten opgeboord. Op basis van de waargenomen bodemopbouw over grote delen van het plangebied betreft het vermoedelijk een vrij gave, ruimtelijk intacte, in situ steentijdvindplaats, mogelijk zelfs meer dan één. De datering en de aard van deze vindplaatsen (losse vondsten, kleine clusters of grote vondstconcentraties) is nog onduidelijk. Het archeologisch booronderzoek wijst daarnaast ook op een vermoedelijk romeinse aanwezigheid in het plangebied. Mogelijk is in het plangebied sprake van een

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

sporevindplaats uit deze periode, maar dit is op basis van het huidige onderzoek nog onduidelijk.

Na het voorleggen van deze gegevens aan de opdrachtgever heeft deze beslist om zijn plannen aan te passen. Omwille van de kosten-batenanalyse is besloten om het terrein voor grondverbetering uit het project te halen om de archeologie in situ te kunnen behouden. De archeologische waarden in het plangebied worden met andere woorden niet meer bedreigd. Er is dan momenteel ook geen noodzaak meer om verder onderzoek naar de steentijdaanwezigheid (waarderende archeologische boringen) en de sporensite (proefsleuvenonderzoek) te adviseren.

3 Lijsten

3.1 Tabellenlijst

Tabel 1: Impact per geplande ingreep.	3
--	---

4 Bibliografie

GEPUNT VLAANDEREN, 2023. Catalogus. Available at:
<https://www.geopunt.be/catalogus>.